

Workshop 26. April 2022

Program

13:00-15:00 — MKU udvalgsmøde

15:15-15:30 — Workshop introduktion

15:30-16:15 — Workshop i grupper

16:15-16:20 — Workshop opsamling

16:30-18:30 — TRU udvalgsmøde

Arbejdsspørgsmål til hvert indsats

Mener I, at indsatsen er med til at løse en vigtig dagsorden for Region Hovedstaden?

Hvor ser I det vigtigste politiske aftryk inden for indsatsen?

Hvilken forskel ønsker I, at indsatsen skal gøre ude i verden (dvs. effekten af indsatsen)?

Forslag til indsats

 Forbruget skal med i de kommunale klimaplaner **2**

 Opvarmning med grønne energikilder **7**

 Byggeaffald og overskudsjord skal erstatte råst **9**

 Regionale planer forebygger oversvømmelser **1**

 Godt drikkevand til alle **6**

 Udsatte unges vej til FGU **10**

 Kom hurtigere frem med bus, cykel og bil **2**

 Tag delecycklen til bus og letbane i forstæderne **5**

 Mere grøn mobilitet i yderområderne **2**

 Vi støtter fællesskaber blandt børn og unge **4**

Proces frem mod udmøntning

26. april 2022

Politisk workshop

April-maj

Administration laver opsamling workshop og laver forslag til RUS forprojekter

24. maj 2022

TRU udvalgs møde

Politisk godkendelse af workshop opsamling, samt godkendelse af RUS forprojekter

Maj-november

Administration afvikler forprojekter og skriver færdige projektforslag

Proces frem mod udmøntning

November 2022

TRU/MKU udvalgsmøder

Drøftelse af projektforslag

Januar 2023

TRU udvalgsmøde

Godkendelse af RUS projektforslag

Februar 2023

Regionsrådsmøde

Godkendelse af RUS projektforslag
Afhængigt af om beslutningen bliver uddelegeret til TRU

Januar-juni 2023

Administration laver bevillingsaftaler og udmønter midler

Forbruget skal med i de kommunale klimaplaner

Udfordring:

Klimaaftrykket er ikke stort for det, der produceres i vores region. Til gengæld er klimaaftrykket desto højere for alle de varer og ydelser der købes og forbruges i regionen.

Forbrugssiden er centralt, når vi vil løse klimaudfordringen. Det er et nyt fokus for både kommuner, virksomheder og borgere — og der er interesse for at gøre noget ved det blandt kommunerne.

Handling:

Regionen arbejder allerede sammen med kommunerne i DK2020-samarbejdet om at udvikle og implementere kommunale klimaplaner.

Der er blandt kommunerne en stigende interesse for, at klimaplanerne fremover også får et øget fokus på klimaaftrykket fra forbruget, dvs. borgerne, virksomhedernes og kommunens indkøb og forbrug af varer og ydelser.

Mange kommuner efterspørger hjælp til at arbejde med forbrugets klimaaftryk i deres geografi, og regionen kan se på muligheder for understøtte kommunerne i dette arbejde.

Vi kan udvikle metoder til at integrere forbruget i de kommunale klimaregnskaber, så der kan sættes reduktionsmål og måles på fremdriften.

Vi kan som udgangspunkt se på at opbygge kompetencer hos kommunerne til at fremme og understøtte klimavenligt forbrug i egen drift og på sigt hos virksomheder og borgere.

Vi kan fundraise og gennemføre konkrete udviklingsprojekter, så der opbygges erfaringer og best practices med metoder til at understøtte omstillingen hos kommuner, virksomheder og borgere.

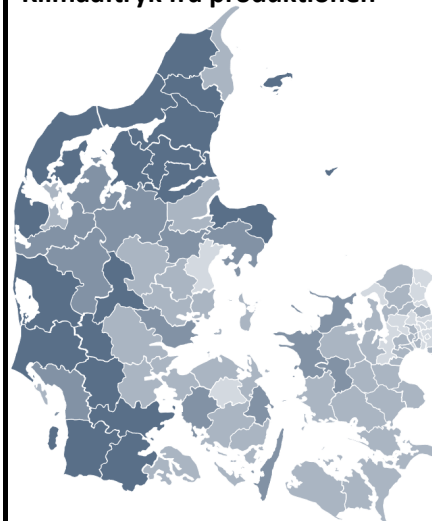
Effekt:

CO₂-udledningerne fra forbruget i regionen kan falde markant
Regionen kan blive en rollemodel for, hvordan forbrugets CO₂-udledninger kan tackles

Forbruget skal med i de kommunale klimaplaner

Klimaaftryk fra produktionen

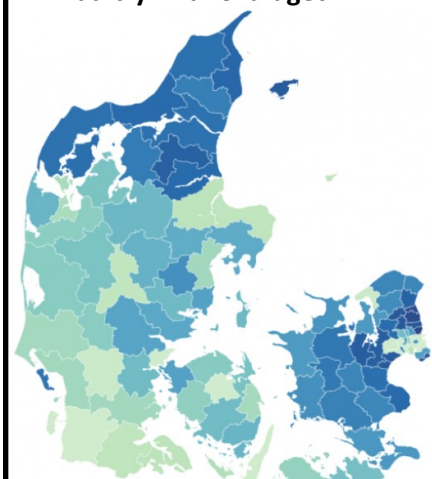

CO₂-UDLEDNING

Farverne viser udledt ton CO₂ pr. indbygger for 2019

- >12 ton CO₂
- 10-12 ton CO₂
- 5-9 ton CO₂
- <5 ton CO₂

Klimaaftryk fra forbruget

Antal ton CO₂ pr. indbygger

- 14,0
- 16,0
- 18,0
- 20,0
- 22,0
- 24,0

REGION

Jeg ville ønske, at det blev gjort nemmere for mig at træffe klimavenlige valg, når jeg køber ind!

Opvarmning med grønne energikilder

Udfordring:

Naturgas opvarmer stadig mange huse i regionen. Det er skidt for klimaet, men også problematisk i lyset af den nuværende energikrise, hvor krigen i Ukraine har ført til kraftigt stigende priser på bl.a. naturgas. En hurtig energiomstilling væk fra naturgas, kul og olie er derfor vigtig for både klima, økonomi og forsyningsikkerhed.

Fjernvarme er en del af løsningen væk fra naturgas, men der skal ske en videreudvikling af fjernvarmesystemet så der bl.a. afbrændes langt mindre biomasse. Grønne energikilder som vind, solvarme, geotermi og overskudsvarme kræver, at der er en lavere vandtemperatur i fjernvarmesystemet—og det kræver udvikling, hvis man samtidig vil fastholde komforten hos forbrugeren.

Handling:

Vi kan være med til at udvikle demonstrationscases, der kan inspirere og udbredes til andre dele af landet og internationalt.

Et eksempel kan være udnyttelse af overskudsvarme fra fx PtX anlæg. Et andet eksempel kan være at etablere decentral kollektiv varmforsyning i områder, hvor fjernvarmen ikke kan komme ud. Denne form for varmforsyning kræver nye samarbejdsflader mellem kommune, borgerforeninger/ ejerlaug og forsyningselskaber med tydelige aftaler om etableringsansvar og service af anlæggene.

Vi kan udvikle lavtemperaturfjernvarmesystemer sammen med kommuner, forsyningselskaber og vidensinstitutioner, som gør det muligt at bruge vind, solvarme, geotermi og overskudsvarmen som energikilde til fjernvarmen.

Effekt:

En hurtigere udfasning af naturgas vil give forbrugerne billigere priser end i den nuværende energikrise.

Grønne energikilder og lavere temperaturer i fjernvarmesystemet vil reducere CO₂-udledningen, varmetab og omkostninger.

Opvarmning med grønne energikilder

Når jeg tænder for varmen derhjemme, vil jeg gerne være sikker på, at det ikke er gas fra Rusland— og at min fjernvarme ikke udleder CO₂!

Byggeaffald og overskudsjord skal erstatte råstoffer

Udfordring:

Produktionen af byggematerialer er ansvarlig for ca. 11% af CO₂ udledningen i Danmark og trækker på primære og knappe råstoffer som sand, grus og sten. Derudover kommer 38% af affaldet i Danmark fra byggebranchen.

Handling:

Regionen kan styrke indsatsen for cirkulært byggeri, hvor byggebranchen arbejder med genbrug af byggeaffald og overskudsjord.

Vi kan i partnerskab med kommunerne arbejde for prognoser for, hvornår der forventes byggeaffald og overskudsjord. Det kan tænkes med råstofplaner og behovet for ressourcer til byggeriet.

Vi kan inspirere og vejlede kommuner og andre store bygherrer i cirkulært byggeri og effektiv ressourceudnyttelse.

Vi kan understøtte byggebranchen med at etablere fysiske materialebanker, der håndterer sekundære ressourcer samt understøttelse af logistik/transport, kvalitet og dokumentation samt digitale markedsplatforme.

Vi kan samarbejde med uddannelsesinstitutioner og byggeriets parter om uddannelse og efteruddannelse indenfor cirkulært og bæredygtigt byggeri.

Effekt:

Mere genbrug og mindre råstofudvinding, når primære råstoffer erstattes med byggeaffald og overskudsjord.

Mindre CO₂-udledningen når byggematerialer genbruges

Styrket efterspørgsel og udbud af cirkulære løsninger i byggebranchen

Byggeaffald og overskudsjord skal erstatte råstoffer

Støbning med genanvendt beton,
Høje Taastrup Rådhus, CityLoops
projektet

REGION

Der skal helst ikke være en grusgrav i min
baghave—så genbrug er guld værd—når
det både gavner klima og mine ønsker

Regionale planer forebygger oversvømmelser

Udfordring:

Borgerne bør kunne sove trygt om natten velvidende, at de ikke står op til oversvømmelser i deres nærområde.

Der mangler sammenhæng i klimatilpasning for et samlet vandopland, dvs. det landområde hvorfra regn og nedbør løber til et givent vandløb/å. Regionale planer kan skabe denne sammenhæng.

Handling:

Værebros Å vil være udgangspunktet for en samlet plan for et helt vandopland. I planen indgår både organisering og struktur af projektet, samt planer for det geografiske vandområde— og alle væsentlige aktører vil blive inddraget.

Vi kan lave helhedsorienterede løsninger ift. hele vandkredsløbet, herunder for meget vand (når der kommer vand oppefra, nedefra og/eller fra siden), eller når der er for lidt vand (tørke).

Vi kan lave helhedsorienterede løsninger, som indtænker hele geografien for vandoplandet og skaber sammenhæng. Herunder skabes der også fokus på tilbagetrækningsstrategier.

Vi kan understøtte naturbaserede løsninger, som indtænker økosystemer, giver plads til vandet og skaber synergier og merværdi.

Effekt:

Oversvømmelser mindskes

Der bliver skabt attraktive rekreative områder, hvor der er plads til vandet

Der skabes større biodiversitet langs vandløb og åer

Regionale planer forebygger oversvømmelser

REGION

Jeg kan godt blive skræmt af udsigterne til klimaforandringer—og jeg håber, nogen tager hånd om det

Godt drikkevand til alle

Udfordring:

Det gode drikkevand er presset, fordi antallet af borgere i regionen stiger, og fordi der bliver fundet forurenende stoffer i grundvandet.

De mindre vandværker (den decentrale vandforsyning) i yderkanten af regionen har brug for, at Region Hovedstaden understøtter dem — til gavn for den samlede drikkevandsforsyning i hele regionen.

Region Hovedstaden er den region med flest kommunegrænseoverskridende drikkevandsindvindinger, hvilket kræver tæt samarbejde og koordinering mellem vandforsyninger, kommuner og regionen.

Handling:

Vi indsamler fælles viden og overblik, så beskyttelsen af grundvandet kan målrettes, så der opnås mest effekt af de samlede ressourcer, og der etableres en mere fremtidsrustet vandforsyning.

Vi etablerer partnerskab med flere kommuner og vandforsyninger i yderkanten af regionen. Det kan fx være Halsnæs, Hillerød, Helsingør eller Frederikssund kommuner og vandforsyninger.

Effekt:

Overblik over grundvands- og vandforsyningsforhold, samt overblik over restressourcer (både kvalitet og kvantitet af vandet) vil føre til en mere robust og fremtidssikret vandforsyning i yderkanten af regionen.

På lang sigt vil det give mindre risiko for fejlinvesteringer i grundvandsbeskyttende tiltag. Både når det gælder regionens investeringer i undersøgelser og oprydning; kommunernes grundvandsbeskyttende tiltag som sprøjtetfri beskyttelseszoner og vandforsyningernes investeringer i nye borer og vandværker.

Godt drikkevand til alle

REGION

Adgang til rent drikkevand i vandhanen bør være en selvfølge. Det er slet ikke noget, jeg tænker over—men noget jeg forventer.

Udsatte unges vej til FGU

Udfordring:

I Region Hovedstaden har vi over 20.000 unge, som står udenfor job og uddannelse. Det er en meget varieret gruppe, og deres udfordringer er forskellige. En del af disse unge kunne blive hjulpet af at komme i gang med en forberedende grunduddannelse (FGU). Men alligevel oplever FGU skolerne, at de ikke får det antal elever, som de havde forventet, og som de har kapacitet til.

Handling:

Regionen kan i samarbejde med FGU skolerne og de kommunale ungeindsatser arbejde med overgangen mellem kommunerne og FGU'erne.

Vi kan arbejde med at synliggøre de tilbud, som FGU skolerne har, så både de unge og kommunerne får større viden om mulighederne med en FGU.

Vi kan synliggøre evt. strukturelle udfordringer, som hindrer et større optag på FGU skolerne.

Effekt:

På kort sigt kan vi få flere unge i gang med en FGU. Det kan give dem afklaring på, om de skal videre i uddannelse, eller om de skal ud og have et arbejde.

På lang sigt kan indsatsen være med til at løse udfordringer med manglende arbejdskraft, særligt indenfor det faglærte område.

Udsatte unges vej til FGU

REGION

Vi bør ikke tabe de unge uden for uddannelse og arbejde - de skal have den bedst mulige hjælp

Kom hurtigere frem med bus, cykel og bil

Udfordring:

Vi bliver flere og flere i regionen, hvilket fører til mere trængsel på vejene. Både bilister og busser sidder fast i trafikken, og i det bytætte område er også cyklisterne påvirket af trængslen. COVID-19-pandemien har fået flere over i bilerne, og trængslen er nu værre end før pandemien.

Der er ingen eller kun begrænset trafikstyring eller koordinering på tværs af kommuner og vejmyndigheder, hvilket gør det svært at skabe grønne bølger og en sammenhængende trafikledelse i regionen.

Handling:

I samarbejde med DOLL ITS Living Lab i Albertslund, Trafiktårnet i København og kommunerne hovedstadsområdet vil vi arbejde for at skabe grønne bølger på tværs af kommunegrænser, fælles trafikinformation og eksperimentere med, hvordan ITS og trafikdata kan understøtte det grønne transportvalg.

Vi kan analysere og få udviklet prognoser på baggrund af data og kunstig intelligens (Vejrudsigten for trafikken) både på kort og lang sigt – også i forbindelse med større events eller hændelser i hverdagen.

Vi kan monitorere trafikken på bane-, vej- og cykelstinet (de strategiske net) – samt løbende give status på udledning af drivhusmidler.

Vi kan opsamle viden og data om typiske flaskehalse (tid og sted), som kan føre til anbefalinger til konkrete løsninger. Fx signaloptimeringer på tværs af kommuner, forbedringer af knudepunkter, Parker og Rejs og supercykelstier.

Effekt:

Færre trafikanter spilder tiden i trængslen

Færre uheld som følge af bedre ITS løsninger

Mindre CO₂-udledning som følge af bedre trafikinfo om alternative transportmuligheder

Kom hurtigere frem med bus, cykel og bil

REGION

Jeg gider ikke spilde min tid i billkøer—og når jeg vælger bus og cykel, vil jeg gerne prioriteres højere end bilerne!

Tag delecyclen til bus og letbane i forstæderne

Udfordring:

Sammenhængen mellem busser, tog, cykler, delemobilitet og samkørsel er ikke god nok. Den kollektiv trafik er mindre attraktiv, når man ikke nemt kan komme fra dør til dør.

Delemobilitet i forstæderne er i dag begrænset og spredt, og mange af brugerne ligner hinanden. Det er en udfordring at få udbredt delemobilitet, som fungerer på tværs af kommunegrænser, som giver mening at bruge for flere målgrupper, og som gør det nemmere at komme hjemmefra til nærmeste station eller busstop.

Handling:

Når tilbringertransport og mikromobilitet (fx delecycler, løbehjul mv) hænger godt sammen med busser og tog, så bliver hele det kollektive transportsystem mere attraktivt.

Vi kan arbejde for god delemobilitet ifm. den kommende letbane og de kommende BRT-linjer — med fokus på fælles løsninger på tværs af kommuner. Det kan omhandle fælles mindstekrav til tilgængelighed, faciliteter og mobilitetstilbud, herunder fx en fællesaftale med en delemobilitetsudbyder.

Vi kan afdække barrierer og løsninger for cykel-, mikromobilitet og flexparkering på tværs af administrationsgrænser i samarbejde med trafiksekskaber, kommuner og mobilitetsaktører.

Vi kan udvikle og markedsføre løsninger, der fremmer den sammenhængende rejse på tværs af administrative grænser. Herunder fx udvikling af fælles betalingssystemer og fælles standarder.

Effekt:

Øget brug af kollektiv transport og kombinationsrejser
Nemmere og hurtigere skift mellem transportformer

Tag delecyclen til bus og letbane i forstæderne

Foto: Rasmus Degnbøl

REGION

Når jeg står af stationen, skal delecyclen stå klar—så jeg cykle videre til arbejde med det samme uden besvær

Mere grøn mobilitet i yderområderne

Udfordring:

Når man kommer uden for den tætte by, er bilen det primære transportvalg. Derfor er den kollektive transport og cyklisme under pres i yderområder og uden for de større byer, samt når man rejser på tværs af s-togs-linjerne i regionen.

Delemobilitet og samkørsel er meget begrænset eller ikke-eksisterende i regionens yderområder, og operatører har endnu ikke set markedsmuligheder i denne geografi.

Handling:

Vi udvikler løsninger for delemobilitet og samkørsel i regionens yderområder og mindre byområder i dialog med borgere, kommuner og øvrige interessenter.

Delemobilitetsudbydere har svært ved at se et marked udenfor København. Selv i forstæderne kræver det mindre forsøg med offentligt tilskud. Vi kan arbejde for at skabe bedre rammevilkår og lave testprojekter i mindre skala i regionens yderområder.

Der er fri cykelmedtagning i lokaltog, og cykelparkeringsmulighederne forbedres ved en lang række knudepunkter i Nordsjælland. En viderebygning på dette kunne være fri cykelmedtagning i alle busser i Nordsjælland, men vil kræve dialog med kommuner og Movia samt afdækning af mulighederne.

Effekt:

Mindre bilafhængighed og øget brug af aktiv, kollektiv og grøn mobilitet.

Bedre mobilitetsmuligheder i yderområderne

Mere grøn mobilitet i yderområderne

REGION

Når man er ude hvor kragerne vender og bussen kun kører hver anden time—så vil jeg ønske, der var flere transportmuligheder

Vi støtter fællesskaber blandt børn og unge

Udfordring:

Vi ser flere børn og unge, der mistrives eller står uden for fællesskabet på anden vis. Samtidig er der store forskelle i tilgængelige kulturelle tilbud rettet mod børn og unge i hovedstadsregionen.

Sammenhængskraften og lige muligheder skal styrkes i Region Hovedstaden.

Handling:

Vi forlænger "Kulturpuljen til Den Næste Generation", som har til formål at understøtte fællesskaber og sætte fokus på kultur og dannelse.

Annoncering af den nuværende kulturpulje har ført til stor interesse fra kulturinstitutioner på tværs af regionen, der ønsker at skabe projekter, der arbejder med at øge børn og unges trivsel gennem kulturelle aktiviteter.

Vi kan forlænge kulturpuljen med et år, så den også gælder i 2023 (den nuværende pulje udløber i 2022).

Effekt:

Kulturelle projekter, der skaber fællesskaber blandt børn og unge

Flere innovative og kreative kulturprojekter rettet mod børn og unge

Øget kendskab til Region Hovedstadens arbejde med kultur

Færre børn/unge oplever mistrivsel

Regionen har et styrket udgangspunkt for at indgå i tværregionale samarbejder på kulturområdet

Region Hovedstaden er en stærk kulturaktør

Vi støtter fællesskaber blandt børn og unge

REGION

Det er altafgørende, at vi sikrer vores børn og unges trivsel. Vi skal gøre alt for at give dem den bedste start på livet.